Pavšalni franko v državi SHS.

Posamezna štev. 1 krono.

207. štev. V Ljubljani, v četrtek 9. septembra 1920. Leto IV.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm × 55 mm po K 1·50. Uradni razglasi, poslano ter notice isti prostor K 2·—. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratične stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leto K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Amerika K 360.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Spor med staroradikalci.

Belgrad, 8. V podučenih krogih se govori, da pripravlja Pasić novo orijentacijo radikalske stranke, ki bi povzročila tudi razpad parlamentarne zajednice. Pasić ima že vse ugledneiše radikalske prvake na svoji strani.

Revolucijonarno gibanje v Italiji.

Dunaj, 7. Kakor poroča „Neue Freie Presse", utrjujejo delavci v Italiji tamošnje tvornice, ker se pripravljajo na daljšo brambo. Povsod gradijo žične ovire. Večina delavcev v Milanu in Turinu se je pridružila gibanju, ki se je razširilo tudi na južno Italijo. V Trstu so začeli stavkati nameščenci v hotelih, restavracijah in kavarnah. Lokalni promet je ustavljen. Stavki se je pridružila tudi republikanska stranka. Pri spopadih med socijalisti in nacijonalisti je bilo pet oseb ranjenih. LDU.

Konec stavke v Trstu.

Na konferenci delavskih delegatov s komisarjem Mosconijem je komisar zagotovil, da odpravi vojno sodišče ter uvede civilno upravo. Obenem je komisar obljubil splošno amnestijo. Direktorij je nato proglasil stavko v Julijski Benečiji za končano.

Hrvatski seljaki se upirajo žigosanju živine.

Po hrvaških vaseh je nastal upor, o katerem pa ni točnejših poročil. Politične stranke izrabljajo to gibanje v svoje namene, češ, da so gibanje povzročili nemško-avstrijski agitatorji. Vlada proglasi preki sod, ako se ji bo zdelo potrebno. LDU poroča o tem pokretu:

Deželna vlada v Zagrebu je takoj, ko so prišle prve vesti o vstaji zapeljanih seljakov, izdala v sporazumu z okrožnimi oblastvi naredbo, da se takoj ustavi vsako žigosanje in popisovanje govedine, in navodila glede nespametnih in zlobnih vesti o odvzemanju goveje živine in izvažanju v inozemstvo. Iz poročil vseh oblastev in zaslišanja večine aretirancev izhaja, da gre tu za direktno napeljevanje temnih elementov, ki so hodili od sela do sela, od občine do občine in razširjali lažnjive vesti ter pozivljali narod na odpor. Ogromna večna seljakov izjavlja, da je bila z direktnim terorjem prisiljena, pridružiti se upornikom. Zahvala gre taktnemu in mirnemu nastopu občinskih uprav, da do sedaj nikjer ni došlo do večjih spopadov ter da je kmetsko ljudstvo začelo razumevati, da je bilo zapeljano tako da vse kaže, da bo v kratkem vzpostavljen popolni mir. Da se zavaruje avtoriteta države, so došle na mesto že močne orožniške in vojaške edinice.

Terorizem fašistov in nacijonalistov v Trstu.

V Trstu traja stavka dalje. Terorizem in pocestni boji med delavstvom in fašisti ter oboroženo silo so na dnevnem redu. Stavka je od vsega početka strogo političnega značaja in se obrača proti sistemu vladanja v Julijski Benečiji in proti Italiji.

Po „Bolletino del direttorio dello sciopero" z dne 7. t. m. posnemamo naslednje podrobnosti.

Včerai je vdrla bestijalna soldateska s špiclji v društvene prostore in s svojimi poznanimi civiliziranimi metodami vse razbila in uničila, kar je prišlo v njene hunske kremplje. Delavska zbornica je izdala na to proglas, v katerem pozivlja vse stavkujoče delavstvo k najodločnejšemu vztrajanju in naj ne da raztrgati svoje vrste po brezvestnih lažeh, ki jih trosijo nasprotniki, strahopetci in podkupljenci ter ne od brutalnosti oboroženih buržoazijskih biričev. Furlanski kmetje so, ne da bi jih kdo pozval, prepustili del žetve potrebnim stavkujočim delavcem. Ob sklepu pravi: „Sodrugi delavci! Naprei z zaupanjem in pogumom! Zmaga je gotova, ne more nam uiti, ne nasilja, ne zatiranje in grožnje Vas ne morejo ustaviti na zmagovitem pohodu."

V Trst sta dospela zastopnika direktorija italijanske socijalistične stranke in Splošne delvske zveze, sodruga parlamentarna poslanca Repossi in Alessandri, da podpreta gibanje tržaškega delavstva. Tekom popoldneva sta bila na razgovoru pri civilnem komisarju Mosconiju.

O napadu na poslopje Delavskega doma, ki je že lani trpelo pod zločinsko roko podivjane tolpe policistov in vojakov, poročajo: Poleg Garibaldijevega kipa so oboroženi analfabetni idijotje razbili tudi Verdijevo doprsno soho, soho tistega Verdija, katerega onečaščenje je izzvalo 1915. leta tako ogorčenje v nacijonalističnih krogih kraljevine! Danes seveda niso isti nacijonalisti niti protestirali. — — Med napisi, ki so jih pustili, sebi v spomin, na stenah laški surovèži, opozarjamo na sledeče: **„Mi smo tisti, ki smo izzvali vojno in mi smo gospodarji." „Živeli karabinijeri." Dragi socijalisti, če imate rogove: naprej! Smo tisti, ki smo vas osvobodili, — strahopetci, tatovi!"**

O brutalnostih nad mirnim občinstvom s strani kraljevih orožnikov in fašistov bi bilo preveč poročati. Velikansko razburjenost povzroča vse to med poštnimi in železniškimi uslužbenci, katerim je direktorij sicer naročil, da ostanejo pri delu, ki pa grozijo, da se pridružijo splošni akciji ostalega delavstva. **Del vojaštva se je v pristanišču upri,** tako, da je pričakovati vsak hip groznih dogodkov. Med tem pa apelirajo kapitalisti na — patrijotizem pobunjenih mas!!!

VOLIVNI RED OBJAVLJEN.

Beograd, 6. Volilni zakon za ustavotvorno skupščino je objavljen v uradnem listu kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. LDU.

AVSTRIJSKI SOCIJALISTI PROTI NEMŠKIM ŠOVINISTOM NA KOROŠKEM.

Dunaj, 6. Socijalni-demokratični poslanec Leutner, katerega so pri včerajšnji manifestaciji za Nemško Koroško zborovalci napadli in njegov govor preprečili, se pritožuje v današnji „Arbeiter-Zeitungi" v daljšem članku pod naslovom „Koroška manifestacija — nemško-nacijonalna gonja", da so njega kot socijalnega demokrata skoraj pretepli v znamenju nemške edinosti. LDU

POVODENJ TUDI V BANATU.

Vsled silnega naliva v dolnji Baranji trpi setev veliko škodo. Istotako preti nevarnost tudi v Banatu, ker je Donava zadnje dni zelo narasla in preplavila polje. LDU

Brejc in Žerjav.

Vsa naša tragikomična »domača slovenska politika« se vrti od poloma sem okrog dr. Brejca in dr. Žerjava.

Prva naša deželna vlada je bila kombinacija Brejc-Žerjav. Temu ljubljanskemu »kabinetu« je sledil Žerjavov absolutizem. Kmalu nato je moral pobrati Žerjav šila in kopita ter se umakniti zopet Brejcu. Ker sta končno sklenili pred kratkim obe najglavnejši meščanski skupini v Belgradu kompromis za koncentracijsko vlado, se je pojavil kompromisni „kabinet" tudi v Ljubljani in dobili smo zopet Brejc - Žerjavovo deželno vlado. Torej vrstilo se, lepo na vrsti, enkrat eden, enkrat drugi, sedaj Brejc, drugič Žerjav, tretjič pa oba skupaj.

Dr. Janko Brejc je koroški advokat, ki je vodil pred vojno tam slovensko politiko v duhu in po navodilih dr. Šušteršiča. Mnogo se tedaj o tem možu ni čulo, le kdor se je podrobneje zanimal za koroške zadeve, je naletel opetovano na njegovo ime, navadno v precej nesimpatični zvezi. Po vojni se je pojavil naenkrat v Ljubljani. Klerikalna stranka je pod pritiskom raziarjene javnosti morala žrtvovati tedaj svoje najsposobnejše ljudi od Šušteršiča do Štefeta, zato je ostala naenkrat brez voditeljev. Korošec je bil zaposlen preveč v Belgradu, tudi večina drugih mladih klerikalnih delavcev je odšla tja doli, v Ljubljani so pa ostali takile Brejci, Golic, Remec, Verstovški et consortes, katerih se klerikalci vsled njihovih pred in medvojnih grehov niso upali vzeti s seboj v Belgrad. Ti ljudje so stopili v Sloveniji na čelo klerikalne politike in voditelj je bil dr. Brejc. Mož se je pokazal takoj prve tedne kot najzvestejši učenec svojega učitelja dr. Šušteršiča. Brutalen, brezobziren, precej omejen in do skrajnosti zagrizen strankar. Njegov edini program je: absolutna vlada klerikalizma. V dosego tega cilja se da uvrstiti v njegov politični »program« prav vse: republikanstvo in absolutna monarhija, centralizem in federalizem. Gosarjevi milijonarji in demagogija »Večernega lista«, Poljak in Komilianec verižništvo in revolucija proti draginji, z eno besedo vse, kar more služiti klerikalizmu in absolutni nadvladi rimske hijerarhije.

Njegova protiutež je dr. Žerjav. Tudi njega poznamo že iz predvojne dobe. Zaletel se je tedaj v Tavčar-Hribarjevo liberalno stranko, a mož si je razbil glavo. Po preobratu se je pojavil zopet in stopil takoj na čelo na DJS prebarvane liberalne stranke, katero so staremu dr. Tavčarju popolnoma izpulili iz rok. Mož po svoji inteligenci brez dvoma daleko nadkriljuje dr. Brejca, a po svojem strankarskem fanatizmu je vreden drug dr. Brejca. Njegov političen program je tudi neprimerno poštenejši, nego Brejčev, ker je odkrit. Dr. Žerjav popolnoma dobro ve, da je njegova JDS na Slovenskem danes mrtva. Za njo ne stoji razen kapitalistov, verižnikov, veletrgovcev, bankirjev in drugih odločnih bogatašev nihče. Do besede more priti le še s pomočjo osrednje belgrajske vlade, kjer upajo obdržati liberalci precejšnjo moč. Zato je dr. Žerjav centralist, ker ve, da je brez centralizma politično mrtev za vse večne čase. S pomočjo centraliziranega državnega upravnega aparata upa oživeti tudi že mrtvo JDS, ker ve, da ima z upravo v rokah zelo močno orožje. V tem oziru je torej Žerjavov program jasen. On je izrazit zastopnik nedemokratičnega kapitalizma in tudi njegova politika gre v tem oziru jasno pot, brez demagogije.

To sta torej moža, ki vodita danes našo domačo »politiko«. Na eni strani pošten, odkrit, a zagrizen zastopnik nedemokratičnega kapitalizma, na drugi strani demagoška, potuhnjena, hinavska in nasilna politika rimskega klerikalizma. Oba sta enaka sovražnika velikih mas delavnega ljudstva, oba pomenita enako nesrečo za široke plasti našega naroda ki krvavi danes na strašnih posledicah te politike.

Ali se ljudstvo zaveda tega? Uverjeni smo, da se, zato smo tudi uverjeni, da bo ljudstvo pri bližajočih se volitvah enako brezobzirno obračunalo z enim, kakor z drugimi, pognalo bo Brejca in Žerjava.

S-a

O razmerah v vojski.

INTERPELACIJA

s. dr. Koruna in tovarišev na ministra vojne in mornarice radi razmer v vojski v 120. seji narodnega predstavništva.

Samoobsebi je umevno, da vsled težkih razmer v državi tudi ob najboljši volji merodajnih činiteljev ne more državni aparat — tudi vojaški ne — tako funkcijonirati, da ne bi bilo pritožb.

Zato s to interpelacijo tudi nečemo spraviti na razgovor vsega, kar bi bilo potrebno, da se v vojaški upravi spremeni in odpravi, temmanj, ker bi morali, kot principijelni nasprotniki militarističnega sistema, v prvi vrsti zahtevati odpravo slednjega. Kajti koncem koncev je vendar ta sistem kriv vsega zla in gorja.

Omejiti se hočemo danes le na to, da obvestimo gospoda ministra vojne in mornarice o nekaterih kričečih nerednostih, da ne rabimo hujšega izraza, ki smo jih opazili v njegovem področju zahtevaje obenem takojšnjo remeduro. Vse te nezaslišane nerednosti so namreč le posledica očitne zle volje merodajnih činiteljev ali pa posledica zločinske nezmožnosti in brezbrižnosti vojaške uprave. Te vzroke takoj odstraniti pa je ministrstvo vojne brez dvoma v stanu, ako le hoče.

Te vrste nezaslišani nedostatki, kakor jih grajamo v tej interpelaciji, so sicer običajni v vseh militarističnih državah, vendar pa imamo utis, da je vzroka nekaterim grajanim okolnostim iskati tudi v nekem sistemu, ki ga sicer odločilni krogi oficijelno negirajo, ki ga pa isti krogi trpe in celo podpirajo.

Mogoče se v nobeni drugi panogi državne uprave toliko ne čuti divergenca, da je država postala iz bivše Srbije in takozvanih osvobojenih pokrajin, ki jih nekateri vojaški činitelji pač smatrajo za okupirane in tako tudi z njimi in njenimi prebivalci — vojaki ravnajo. Z vso odločnostjo se hočemo v bran postaviti vsakemu ravnanju vojaških faktorjev, ki morda izvira iz kake animoznosti proti kateremkoli plemenu našega naroda. Vojaki katerekoli pokrajine morajo biti enakovredni, enakopravni in z vsemi se mora enako humano postopati.

Nezadovoljnost, ki obstoja in ki je ne moremo negirati, med delom prebivalstva v državi, je v veliki meri krivo ravnanje vojaških oblasti s sinovi naroda, ki morajo služiti. Dvojna mera, s katero se neredno meri, vstvarja ne samo nerazpoloženje proti militarizmu, ki ga mi socijalisti pozdravljamo, ampak da je tudi netivo za nerede v državi, ki ogrožajo mirni razvoj prilik v državi.

S sledečimi besedami Vam hočemo, gospod minister, nanizati celo vrsto slik iz vojaškega življenja: sodbo o nje si bodete mogli ustvariti sami — mi pa zahtevamo remedure in kaznjenje znanih in neznanih krivcev.

Militaristični sistem — menda — zahteva da služi vojak izven svoje ožje domovine svojo vojaško službo. Zato vidimo tudi pri nas, da služijo v Sloveniji vojaki iz Makedonije, izven Slovenije pa služijo vojaki slovenskega rodu pod komando častnikov, ki duha naših ljudi ne razumejo, naših prilik ne poznajo, dočim so častniki iz Slovenije raztreseni po celi državi v prvi vrsti v Makedoniji. Ta način razpredelitve, ki se opravičuje s tem, da se bliže med seboj spoznamo pa ima za naše ožje rojake prav neprijetne in nepotrebne posledice.

Da navedemo dokaze: Veliko Slovencev služi pri 13. pešpolku, ki ima svoj stalež v Splitu, zdi se nam, da v nekem fortu. Koncem junija so jih poklicali (letnik 1899) v Ljubljano: ali na dvomesečno orožno vajo ali na osemnajstmesečno službovanje, to nihče ne ve. Na papirju stoji sicer zapisano, da bodo samo tisti 18 mesecev služili, ki še niso v bivši avstro-ogrski armadi služili dve leti. Kedor je te dve leti že odslužil, dobi v dokazilo neko »objavo«, ki ga reši daljšega kot dvamesečnega službovanja. V praksi pa se stvar drugače suče. Pri prijavi na službovanje so vojaške oblasti te objave pobrale in so objave ostale v Ljubljani, vojaki pa odšli v Split — kjer služijo sedaj brez »objav«; previdnejši pa »objav« niso predali — mogoče se jim posreči, da se rešijo 18 mesečnega službovanja...

Ko so koncem junija t. l. prišli fantje v Ljubljano na službovanje, obkolili so jih vojaki ljubljanske garnizije z nabitimi puškami in jih gnali na kolodvor. Tam so jih 23. junija natrpali v civilnih oblekah v živinske vagone — v vagon za 6 konj ali 36 mož — po 50 oseb in jih pod oboroženo eskorto odposlali proti Splitu. V Bosenskem Brodu so jih premestili v še manjše vagone bosanske ozkotirne železnice, kjer so spali drug na drugem, v Metkoviću jih naložili na parnik, od koder so v 8 urah prišli v Split dne 29. junija ob 4. uri popoldan, kjer so ostali 48 ur.

V času tega šestdnevnega potovanja brez prestanka dobili so ti vojaki vsega skupaj 3 konzerve in 1 in pol hleba s seboj; drugega niso dobili ničesar, posebno celih 6 dni ničesar gorkega.

V Splitu so te vojake preoblekli v raztrgane monture, pa ne vse, ker ni bilo dovolj oblek; od tam so jih poslali v taborišče izven mesta.

V Splitu ni nihče vedel, da pride ta transport in so jih vobče smatrali za »dobrovoljce«.

Življenje v taborišču ni zavidanja vredno. V mesto Split ne sme nihče, ostati mora v neposredni bližini taborišča.

Precejšen del vojakov vežba še v civilnih oblekah in čevljih, ker orarčnih ni. Ko jih je neki dan nekaj prišlo, jih naši fantje niso bili deležni, ampak drugi, ki so že bili bolje oblečeni. Vročina je neznosna, radi solnčnice je odšlo veliko število ljudi v bolnico.

Hrana je slaba in nezadostna. Zjutraj topla voda, ki se imenuje čaj, opoldan »čorba«, v kateri je kuhano vse: fižol, koruza, peške od buč, celo zrna od kave, pa zelo malo mesa. Ta hrana ne odgovarja našim fantom, ki so navajeni juhe in mesa s prikuho, katere sploh pogrešajo. Za večerjo zopet »čorba«. Pitna voda slaba. Umevno je, da pri teh razmerah fantje pešajo in trumoma hodijo v bolnice. Pritožujejo se tudi nad nečistočo pri hrani.

Stanujejo v šotorih, spijo na golih tleh. Kogar preženejo iz šotora uši, spi na prostem v družbi gadov, ki jih je na kraškem kamenju polno.

Vojake izžemajo antinerji in marketenderji tako, da si pri nezadostni hrani vse draginje niti priboljška privoščiti ne morejo.

Vežbanja je dosti: cel dopoldan in popoldan. Glede discipline pa citiramo dosloveno poročilo enega naših izvestiteljev: »Disciplina pa je tako huda, da smo za vsako stvar kaznovani, dosti so jih že zaprli, tepejo jih z jermeni, če se le malo gane, ali pa ga privežejo dve uri na solnce, to je še najhujše...«

Slične pritožbe — kakor so te iz Splita — pa dobivamo tudi z drugih krajev naše »mile otačbine«. Iz Zaječara nam pišejo (5. tim. art. puk), da žive kakor v sužnosti, da je vročina strašna, da jih je že veliko v bolnici radi slabe hrane, nezdrave vode, velikega napora, in pišejo dobesedno: »Tukaj nas zasramujejo slovenske fante, tako, da nam je slabše kot v ujetništvu«.

Od 32. pešpolka, ki je v Hercegovini, dobili smo slične pritožbe, slaba hrana, slabo ravnanje, bolezni in bridko razočaranje nad — Jugoslavijo!

Ko reveži ne vedo, da je militarizem povsod enak!

Iz Negotina nam pripovedujejo razen o slabi hrani posebno o pretepanju, od katerega je en vojak že oglušil...

VELIKANSKA POVODENJ NA SOLNOGRAŠKEM.

Salzburg, 6. Vsled trajajočega dežja so nekateri deli mesta in predmestja poplavljeni. Mnogo skladišč in kleti je pod vodo. Mnogo trgovin je zaprtih. Povodenj javljajo tudi iz Pinzgaua, kjer je voda odnesla mostove in se rušijo nasipi. Škoda še ni znana, je pa gotovo znatna. Dežuje še vedno, upati pa je, da bo dež kmalu ponehal.

Salzburg, 6. Ob trinajstih je strel iz topa naznanil neposredno nevarnost vsled povodnji. Ker je zadnje dni neprenehoma deževalo, so Salzach, Saale in dotoki močno narasli. Iz Pinzgaua javljajo, da se Maishofen, Mittersaal, Bad Fusch in vas Fusch neposredno ogroženi. Na cesti Alm-Saalfelden so, kakor javljajo listi, porušeni skoraj vsi mostovi prehodi. V Halleinu je most porušen. Nekaj vasi je pod vodo. Grettensee in Wolfgangssee sta močno narasla. Oblasti so odredile vse potrebno, da se preprečijo nesreče. LDU.

ČEŠKO DELAVSTVO ZA DRŽAVO.

Plzenj, 6. Danes popoldne je bil tukaj velik shod delavstva, katerega se je udeležilo okoli 20.000 oseb. Delavci so določili svoje stališče v gospodarski krizi kovinske industrije in zlasti napram brezdelju in se zavzeli za skorajšnjo vzpostavitev gospodarskih in trgovinskih zvez z Rusijo, ker je Rusija zelo dober odjemalec za preostanek češkoslovaške produkcije. Govorniki so nadalje poudarjali svojo voljo, sodelovati pri gospodarski obnovi države in sploh pri poživljenju produkcije. Zahtevali so tudi varstvo zoper brezdelje in tem zmislu so bile sprejete tudi resolucije. LDU.

KONGRES ANGLEŠKIH STROKOVNI ORGANIZACIJ.

London, 7. Pri včerajšnji otvoritvi kongresa angleških strokovnih organizacij je bilo navzočih 950 odposlancev, ki so zastopali vsega skupaj 6 in pol milijona delavcev. Predsednik Thomas se je v otvoritvenem govoru samo dotaknil napovedane stavke rudarjev. Po novi ponudbi predsednika trgovinskega ministrstva, ki zahteva, naj se sporna vprašanja presojajo po industrijskem razsodišču, v katerem bi bili zastopani vsi lastniki rudokopov in rudarji, je grožnja s stavko nekoliko izgubila na ostrosti. LDU

POLJSKO RUSKA VOJNA.

Moskva, 7. Frontno poročilo z dne 6. t. m.: Južno-vzhodno od Bialystoka boji z menjajočim se uspehom. Ujeli smo 200 mož. V krimskem odseku uspešni protinapadi, pri katerih smo prizadeli sovražniku težke izgube. Tri sovražne tanke smo poškodovali s topniškim ognjem, dva tanka smo zaplenili.

LDU Varšava, 6. Poljska vlada se je brzojavno pritožila pri generalnem tajniku zveze narodov zaradi postopanja Litvancev. Poljska vlada je izjavila, da bo prisiljena smatrati se z Litvansko v vojnem stanju, ako litvanske čete ne bi v prihodnjih dneh popolnoma zapustile poljskega ozemlja in ako ne bi nehale nastopati skupno z rdečimi četami.

Varšava, 7. Zunanji minister Sapieha je naznanil ljudskemu komisarju Čičerinu, da se poljski zastopniki v Rigi ponovno dobili nalog, naj zahtevajo, da jim sovjetska vlada naznani nova pooblastva, ki jih zahteva.

Pred volitvami.

Meščanskim strankam se silno mudi izvedba volitev. Pripravili so kakor nalašč teren s tem, da so najeli gotove elemente, ki so sejali razkol že poldrugo leto med delavstvom. Omenjali smo že, da so klerikalci z vidnim veseljem pomagali blatiti socijalno demokracijo, obrekovati prav po tistih načelih, kakor naši „komunisti". Marsikdo se čudi, da nastopamo proti tem „komunistom" in misli, da s tem hočemo škodovati proletarski stvari. To pa ni res. Mi spoštujemo ideal komunizma, toda proti takim nepoštenim „komunistom", ki pod varstvom radikalcev in klerikalcev rušijo delavske organizacije, proti takim pa moramo nastopiti, ker nam je usoda delavstva na srcu. Razkol so zasejali ti nepoštenjaki zato, da se bodo meščanske stranke okoristile. Kakšno plačilo so dobili za to ali ga še dobe, bomo videli.

Da je nastopanje „komunistov" nepošteno, slišite sami na shodih in berete v njihovem časopisju. In kako hočete pričakovati od takih ljudi, če so v besedah nepošteni, če gre njih delo za tem, da uničijo naše s trudom ustanovljene organizacije, da bi bili to prijatelji delavstva? Z lažmi delajo, z demagogijo, s frazami! Kaj so, dokazujejo najlepše dogodki v Zagrebu, kjer so z nasilstvom izpodrinili svoje sodruge na brezobrazen način iz njihovih uradov. Da pa to svojo trditev še bolj utrdimo, objavimo članek najbrže že jutri, s katerim bomo dokazali, da tudi v časopisju sleparijo in lažejo, kakor more le človek, ki ni pošten.

Delavstvo mora imeti pred očmi, da bo kaj štelo pri volitvah le takrat, če bo složno, če bo šlo v volilni boj za socijalistični program, ki sloni na poštenem delu socijalne demokracije.

Vlada beži — pred kritiko.

V seji nar. predstavništva dne 2. septembra je v imenu soc. dem. kluba zahteval s. dr. Korun, da pride za petkovo sejo na dnevni red razprava o vladini deklaraciji. Min. preds. dr. Vesnić je odgovarjal zelo nervozno in nestrpna, češ, vlada želi razprave o deklaraciji, ne beži od nje, ali sedaj še ne, ker sedaj moramo delati, pa govoriti. Najpoprej naj se reši proračun, potem pa naj pride deklaracija na dnevni red.

Sodr. Vitomir Korač je Vesniču odgovoril tako-le: »Čudim se zelo, da vlada beži od debate o svoji deklaraciji. Konstatiram, da je v dobi krize vlada zagrešila več neustavnih dejanj. Nikjer na svetu v nobenem parlamentu ni še slučaja, da zahteva vlada poprej zaupanje, predno je izvršena debata o njeni deklaraciji. Konstatiram in obžalujem obenem da vlada beži pred debato o lastni deklaraciji. To je dokaz, da se začenja početek volitev, ki ne bodo svobodne. Na to je odgovarjal predsednik Vesnič odgovarjal, češ, da temu ni tako, da pa vlada želi, da začnemo delati, ker so že dosti govorili.

Sodrug Vilim Bukšeg je odgovarjal min. predsedniku:

»Čudno je, da je g. min. predsednik proti vsaki diskusiji o deklaraciji, četudi ni še nikjer bilo, da bi vlada prej šla na drugo delo, dokler ni izvršena debata in dokler ne dobi zaupanja. Čemu nam je g. Vesnič potem prebral deklaracijo? Vsi parlamentarni uzusi v naprednih deželah imperativno zahtevajo debate po deklaraciji in seve — glasovanja o zaupanju po izvršeni debati. Abnormalno je, da gre parlament na delo, predno ni rešeno vprašanje o zaupanju vlade«.

Kljub vsemu temu — vlada noče debate o svoji deklaraciji. Že ve zakaj!! V Albaniji ni prav, rekruti se pritožujejo, uradniško vprašanje je tu, draginja je tu, zvišani davki, novi davki, velika bremena... Da, da, ni čudno, če vlada Vesnič-Koroščeva beži.

Politične vesti.

+ **Bahači.** »Komunisti« pri nas so pravi bahači. V Sloveniji, pravijo, je 90 odstotkov delavcev komunistov. To je smešna trditev. V Belgradu so dobili 3600 glasov, (in še to so bili večinoma soc. dem. glasovi), ko mesto Belgrad šteje vendar okolo 100.000 prebivalcev. Pripovedujejo dalje, da se vse dežele in države priključujejo tretji internacijonali, kar tudi ni res, ker se priključujejo tretji internacijonali le prav majhne manjšine, zlasti zato, ker tretje internacijonale ne poznajo.

+ **Socijalna demokracija v Srbiji.** Pred vojno je bila v Srbiji socijalno demokratična stranka razmeroma močna. Po vseh industrijskih mestih so živele krepke socijalno demokratične organizacije in tudi v parlamentu je bila zastopana po dveh poslancih. Med vojno je bilo seveda vse to popolnoma uničeno, najboljši sodrugi so padli na bojišču in stranka se je nekako razšla. Po vojni so izrabili vso nezadovoljnost bednega delavnega ljudstva za svojo agitacijo komunisti in zdelo se je, da socijalna demokracija ne oživi več. Treznim elementom pa komunistična demagogija že dolgo preseda, za to se vedno bolj pojavlja misel, da naj se zopet oživi in organizira socijalno demokratično stranko, ki naj stopi na čelo trezni, pozitivni delavski politiki. V Belgradu se je vršil v to svrho pred nekaj dnevi lepo uspeli shod, na katerem je govoril s. Korač. Vse kaže, da se bodo tudi srbski delavci kmalu naveličali komunističnih profesorjev in študentov in stopili na pozitivno pot, ki jo jim kaže socijalna demokracija.

+ **O razvoju bosanske socijalne demokracije** piše novo glasilo hrvaških centrumašev »Slobodna Riječ« sledeče: V Bosni, kjer zvonijo revolucijonarni zvonovi in kjer se trese Ivanplanina pred revolucijo Vase Srzentića in Životе Milojkovića (katera delata plane v sarajevskih kavarnah »Evropa« in »Imperial«) nalahno, toda oprezno napreduje Jovo Šmitran s svojim »Zvono« in jim izpodkopava ter jemlje eno podružnico za drugo. Dovolj je, ako potujemo po glavni bosanski progi, pa že vidimo agilnost revolucijonarnega »Glasa Svobode«, ki ga na celi poti sploh ne vidimo in mrtvilo »Zvono«, katerega nam nudi vsak železničar in tudi ostali delavci«. K temu karakterističnemu poročilu pristavljamo mi le to, da se je soc. dem. stranka v Bosni v zadnjem času pod vodstvom s. Šmitrana in drugih res krasno razvila, da si je v zadnjem času ustanovila lastno konzumno društvo ter da začne njeno glasilo »Zvono« v kratkem izhajati kot dnevnik.

+ **»Slobodna Riječ«.** Socijalistična partija Jugoslavije (komunista), hrvaški centrumaši, je začela izdajati nemesto »Nove Istine« tednik »Slobodno Riječ«.

+ **Občinske volitve v Dalmaciji.** »Novosti« javljajo iz Belgrada, da se bodo vršile v Dalmaciji občinske volitve še pred volitvami za konstituanto. Zato čakajo na prihod dr. Trumbiča, da se vidi, ali se bodo vršile volitve samo v neokupiranem delu ali pa se bo do tedaj izpraznila vsa Dalmacija.

+ **Pašeč je odložil mandat.** »Jutro« poroča, da je Nikola Pašeč v sredo 7. t. m. odložil svoj poslaniški mandat brez vsake motivacije.

+ **Spor med zagrebškimi komunisti.** V pondeljek zvečer sta prišla v Zagreb iz Belgrada člana centralnega odbora komunistične stranke Filip Filipovič in dr. Markovič, da se reši spor, ki je nastal zaradi denarja stranke med zmernimi in radikalnimi komunisti. Zdi se, da bo prišlo do sporazuma.

+ **Nemški večinski socijalisti proti Noskeju.** Odbor nemških večinskih socijalistov v Kielu je odločil, da se izključi iz stranke bivši minister Noske, radi napadov v njegovi zadnji knjigi: Od Kiela do Kappa.

+ **Napredni Madžari.** Madžarski parlament je sprejel, kot smo že poročali, zakonsko določbo, s katero se v Ogrski uvaja batinanje kot kazen. Zanjo so glasovali vsi škofje in klerikalni poslanci. Grof Appony je glasoval proti, a predsednik zbornice Rakovszky in grof Andrasy sta zapustila dvorano.

+ **Voditelji angleške »Labour Party«** so naslovili na vlado apel v zadevi Mac Swiney-a, lordmajorja v mestu Cork. V njem pravijo: Prepričani smo, da je postopanje angleške vlade do corškega župana že resno ogrozilo poravnavo med obema strankama in je omadeževalo angleško ime pred celim svetom. S preganjanjem Mac Swiney-a je razžalila vlada ljudska čustvovanja in njegova smrt bo povzročila pravcato razbesnelost, ki bo izzvala nova krvoprelitja na Irskem. Zahtevamo njegovo takojšnjo izpustitev! To bi bilo dejanje človekoljubja in politične previdnosti, katero bi moglo preprečiti usodepolne posled., če že ni prepozno česar se bojimo, da bi se moglo rešiti življenje velikemu irskemu patrijotu in mučeniku.

+ **Angleška vlada dela reklamo — socijalistom.** Zadnja kampanija angleške vlade, da poniža v očeh socijalističnih delavcev njihovo glasilo »Daily Herald«, je imela posledico, da se je število naročnikov omenjenega lista zvišalo od 320.000 na 370.000.

+ **Ruski sindikalisti v Kristjaniji.** Zastopniki ruskih strokovnih organizacij so dospeli v Kristjanijo. Menijo odpotovati naprej na Angleško. Dopisniku »Daily Heralda« so izjavili, da bodo odnošaje med ruskimi in angleškimi strokovnimi organizacijami imeli odločilen vpliv na sklenitev miru. Angleška vlada jim ni še izročila potnih listin in ruski delegati upajo, da se angleški delavci potegnejo zanje, da jim da njih vlada čimprej potrebne dokumente.

+ **Poljski ujetniki za sovjetsko Rusijo.** »Rosta« poroča iz Moskve: Okoli 1600 mož močen oddelek poljskih ujetnikov je imel zborovanje 31. m. m., na katerem so sprejeli izjavo, da so poljski ujetniki spoznali sramoto poljskih imperijalistov. Ujetniki so obljubili, da se bodo bojevali na strani ruskih bratov, dokler ne bo tudi na Poljskem zmagala revolucija.

+ **Zastopnik sovjetske Rusije v Litavski** je dr. Axelrod, član ruskega komisarijata za finance.

+ **Litvinov se je vrnil na Rusko.** Litvinov je zapustil Dansko in s pooblastilom švedske vlade potoval skozi Švedsko, ne da bi se bil ustavil.

+ **General Listovskij,** šef vrhovnega poveljništva Wranglove armade, je dospel glasom neke brzojavke iz Varšave v to mesto.

Dnevne vesti.

Proračun in klerikalna demagogija. Odkar so doživeli bratci naših klerikalcev, Protičevi staroradikalci, pri občinskih volitvah v Srbiji nepričakovano hud poraz, je SLS vsa iz sebe. To se kaže najbolj pri gorostasnem proračunu, ki ga je uveljavila klerikalno-liberalna vlada naredbenim, to je protizakonitim potom. Korošec ga je podpisal pravtako, kakor Kukovec ali Stojanovič, vkljub temu se pa ljubljanski »Slovenec« že nekaj dni dere na vse grlo in kriči »primite tatu«. Tudi mi podpišemo vsako »Slovenčevo« besedo, a to kričanje bomo smatrali odkrito šele tedaj, kadar bo dični načelnik slov. klerikalne stranke dr. Korošec v znak protesta demisijoniral in bo demisijoniral tudi dr. Brejc. Do tedaj je pa vse pisarjenje klerikalnih listov od »Slovenca« do obskurdnega »Večernega lista« gola demagogija in sleparstvo, ki le kaže, da smo imeli popolnoma prav, ko smo očitali klerikalcem dvojno politiko, eno za Belgrad, drugo za ljudstvo doma.

Eksistenčni minimum. Na pondeljkovi seji finančnega odseka se je razpravljalo o osebni dohodnini. Finančni minister je predlagal eksistenčni minimum v višini 3200 K. Po dolgem razpravljanju se je v torkovi seji določil eksistenčni minimum na 7200 K Dosedaj je znašal 1600 K.

Velika manifestacija v Celju. V nedeljo so priredili celjski sodrugi veliko veselico v gozdni restavraciji (Waldhaus). Veselice se je udeležilo prav mnogo sodrugov iz različnih krajev, tako iz Velenj, Žalca, Liboj, Štor, Laškega itd. Gostje in celjski sodrugi so se zbrali v mestu ter odkorakali v izprevodu na prostor veselice. Obhoda se je udeležilo okolo 3000 zavednih delavcev in njih svojcev. V popolni slogi se je pokazalo pri tej manifestaciji, da ima socijalno-demokratični proletarijat ogromno večino prebivalstva na svoji strani.

Kaznovani poslanci. V soboto 4. t. m. je podpredsednik narodnega predstavništva kaznoval po 150 čl. poslovnika poslance, ki se niso udeležili seje, in sicer 98 poslancev po 560 dinarjev, 33 poslancev po 480 dinarjev, enega poslanca s 160 dinarji in 23 poslancev po 80 dinarjev. Skupna svota denarnih kazni znese torej 72.560 dinarjev ali 281.240 K. Kdor je dober matematik, naj izračuna, s kakšno svoto je kaznovan narod, ki plačuje te takozvane predstavnike.

Na drž. realnih gimnazijah v Ljubljani, to je na slovenski (Poljane) in na nemški (Sv. Jakob) se bodo učenci vpisovali v II. do VIII. razreda dne 18. septembra t. l. dopoldne in popoldne. — Ponavljalni in dodatni izpiti bodo 16. in 17. septembra. — Otvoritvena maša bo 20. septembra ob 8. uri za vse razrede skupno v stolni cerkvi sv. Nikolaja, oziroma v Križankah, redni pouk pa se prične dne 21. septembra ob 8. uri. — V prvi razred se na slovenski realni gimnaziji učenci jeseni ne sprejemajo več, na nemški pa bo tudi še jesensko vpisovanje in sicer dne 15. septembra dopoldne. — Natančnejši podatki so nabiti na črni deski ravnateljstva.

Na deški in dekliški meščanski šoli v Tržiču se bo vršilo jesensko vpisovanje v prvi in drugi razred v četrtek, dne 16. sept. od 8.—12. ure. Redni pouk se prične v petek dne 17. sept. ob 9. uri dop. s službo božjo. Ravnateljstvo ima še par stanovanj za deklice, kot tudi za dečke na razpolago. Ravnateljstvo.

ZAUPNIŠKI ZBOR vabimo na izredni sestanek, ki se vrši danes v četrtek ob 20. uri v mali dvorani »Mestnega doma«. Udeležite se ga gotovo! — Centralno tajništvo JSDS.

NAJNOVEJŠE BROŠURE:
Abditus: Naša gospodarska in socialna vprašanja. Cena 4 K.
Eno leto v Narodnem predstavništvu v Belgradu. Cena 6 K.
Majski spis (za leto 1920). Cena 3 K.
Marks-Engels: Komunistični manifest. Cena 2 K.
Čitajte, razširjajte te zanimive knjižice.
Naročajo se v upravi »Naprej«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6.

Tako služijo torej naši fantje domovini; med njimi so tudi invalidi, na pol slepi itd. Znan nam je slučaj, da so vzeli v vojaško službovanje fanta, ki je na levem očesu slep in ki ga Avstrija celo v vojski ni spozuala za sposobnega, da služi.

Kar se tiče slabega ravnanja s slovenskimi fanti nas tolaži eno: ravnopravni so v tem pogledu z Makedonci. Karakteristična je sledeča istinita dogodba: General K. Smiljanić je kot divizijonar maja meseca t. l. inšpiciral 40. puk v Ljubljani, ki je sestavljen pretežno iz Makedoncev.

Ob tej priliki sem vprašal nekega vojaka 2. bataljona, če ga njegov podoficir kaj tepe. Ko je vojak nato odgovoril, da ga tepe in celo vsak dan, mu je general odvrnil: »Izborno, to je vrlo dobro!«

Imamo priče za to, da zmerjajo podoficirji in oficirji slovenske fante z izrazi »švaba, dušman, Slovenci, koji ste se protiv nas borili!«

Neki podpolkovnik Rajnić v Ljubljani, ki nam je znan kot upravitelj stalnog proviantnog skagališta, je kričal nad slovenskimi vojaki, mlatež jih s polenom: »Vi Slovenci ste vsi tati!«

Čudno razpoloženje nad Slovencem in slovenščini kaže tudi novi ljubljanski divizijonar general g. Dokić, ki je do zadnjega časa osrečeval Dalmacijo. Ko je prišel v Ljubljano, se je proti svojemu adjutantu izrazil: »Tu pri komandi se še vedno piše slovensko, tega jezika ne znam, se ga ne naučim in ga ne pripoznam. Odslej naj se piše samo v srbščini in tudi onih hrvaških izrazov ne trpim!«

Če pride general Dokić v vojašnico in vidi napis: »Skladišče«, se razburi in vpraša: »Kakšen jezik je to, da ta napis takoj izgine!«

Pri 37. puku vpraša isti gospod general če imajo vojaki uši. Ko so mu odgovorili, da se je vse desinfeciralo, in da so rekruti Srbi čedni, pravi: »V Srbiji ni bilo nikdar uši, šele Slovenci so jih pod avstrijsko upravo tja prinesli.«

Svojih pristojbin vojaštvo ne dobiva redno, dasiravno si le s temi novci more kupiti vojak priboljška, ki ga ob slabi hrani nujno rabi. Tako je n. pr. vojaštvo 40. puka dobilo plačo za maj, junij in julij šele sredi avgusta.

Ko je v Ljubljani pri 40. puku nek oficir zahteval, da se vojakom kuha primerna hrana, ne pa zgoraj opisana neužitna in slaba »čorba«, ga je brigadir zavrnil z besedami: »To so švabske manire!«

Dopustov vojaštvo ne dobiva, ali pa zelo težko. Vse vojake se brezizjemno tiče, dasiravno je predpis, da se pravi vsakemu vojaku »Vi«. Opozarjamo posebno na to, da pri nas v Sloveniji tikanje ni običajno, kakor je to navada v ostalih pokrajinah; pri nas se s tikanjem pokaže omalovaževanje.

Bolnih vojakov ne pošiljajo vsi komandanti k zdravniškemu pregledu, ampak marsikateri oficir opravlja sam ta posel, dostikrat zdravi z — batinami.

Mogli bi, gospod minister, prinesti še marsikaj, kar je odločne graje vredno in kar zahteva nujne odpomoči. Upamo pa, da zadostujejo že navedena fakta, da korenito odpomorete sličnim nevzdržnim razmeram, kakor so tu opisane.

Čast nam je vprašati Vas g. minister:

1. Ali ste voljni podučiti se o vseh tu navedenih razmerah in tudi drugih neredostih pri posameznih polkih v posameznih garnizijah?

2. Ali ste voljni krivce izslediti in jih kaznovati?

3. Ali ste voljni takoj izdati povelja, s katerimi se opisane razmere trajno izboljšajo, posebno ali ste voljni

a) odrediti, da se nihče ne bo neopravičeno čez predpisani čas zadrževal v vojaški službi;

b) strogo prepovedati psovanje vojaštva, posebno z žaljivkami nanašajočimi se na plemensko pripadnost;

c) zabraniti pod najstrožjimi kaznimi vsako pretepanje vojaštva od strani podoficirjev in oficirjev;

d) urediti vprašanje dopustov za vojaštvo?

Belgrad, 2. septembra 1920.

Laž in demagogija.

Belgrad, 5. septembra.

Klerikalni časopisi so mojstri v zavijanju resnice in laži. Ali to, kar je včerajšnji »Večerni list« (št. 202) zagrešil v uvodnem članku, presega že vse dosedanje.

Predsednik Jugoslovanskga kluba minister dr. Anton Korošec, je podpisal proračun fin. ministra. Ni se niti izjavil proti njemu. Na »ukazu« stoji črno na belem: dr. Anton Korošec...

Včerajšnji »Večerni List« pa ima predrznost, da javlja sledeče:

»Zloglasni proračun, ki ga je demokratski finančni minister Stojanovič brez parlamenta **hotel utihotapiti** ter ž njim gospodarsko uničiti predvsem slovensko ljudstvo, je naletel med poslanci jugoslovanskega kluba na hud odpor. Jugoslovanski klub je takoj **ustno** protestiral proti takemu »reševanju« državnih financ ter je s svojim energičnim nastopom dosegel, **da se proračun ne bo izvajal, marveč se vrne finančnemu odboru in parlamentu.**«

Človek se prijemlje za glavo!

Nepobitni dejstvi sta:

1. Dr. Korošec je med prvimi ministri podpisal »ukaz«, ki hoče uničiti predvsem slovensko ljudstvo.

2 **Finančni zakon je v veljavi od dne, ko ga je regent podpisal.**

Ostudne laži pa so: **da se proračun ne bo izvajal**, ker da je to dosegel jugoslovanski klub ter da se je zato vrnil finančnemu odboru v parlamentu. Proračuna seve mi nikdo odvzel ne finačnemu odboru in ne parlamentu, zato ga ni nihče vrnil — **le dr. Korošec** kot volivni član vlade pa je s Stojanovičem vred — ne le hotel utihotapiti — ampak res **utihotapil** ter uveljavil!!

Kar ugania klerikalno časopisje, je strahota — same laži in demagogija.

Dnevna kronika.

Gradba poslopja za tehniško fakulteto. Gradbeni komitet za ustanovitev tehniške fakultete, ki je prevzel nalogo nastaniti letošnji letnik te fakultete ter oddelek za arhitekturo, je dovršil potrebne priprave tako daleč, da se je gradba novega poslopja pričela dne 6. septembra t. l. Poslopje se gradi na vogalu Aškerčeve in Iv. Murnikove ulice poleg državne obrtne šole na zemljišču, ki ga je Univerzitetna uprava vzela v zakup od nemškega viteškega reda. Gradbeni načrt se je izdelal ob sodelovanju odličnega našega rojaka g. arh. Plečnika, profesorja praške akademije umetnosti, ter g. dr. ing. Krala, profesorja Univerze v Ljubljani, izvršitev gradbe pa se je poverila Kranjski stavbni družbi. Vendar se ne more letos izvršiti ves načrt za nameravani prvi paviljon, ker nedostaja sredstev in materijala. Zato preostane za prihodnje leto še en trakt poslopja in se zgradi do takrat le večja polovica načrta.

Žensko učiteljišče v Mariboru. Minister za prosveto je odredil reaktiviranje državnega ženskega učiteljišča v Mariboru. Poverjeništvo za uk in bogočastje je ministrstvo pozvalo, da takoj stavi predloge, da se more učiteljišče že pričetkom tega šolskega leta otvoriti.

Za ravnatelja realne gimnazije z nemškim učnim jezikom v Ljubljani je imenovan profesor dr. Valentin Korun.

Dr. Korošec nevarno zbolel. Iz Maribora se poroča, da je dr. Korošec, ki se je tam zdravil, zbolel za trebušnim legarjem. Po nasvetu zdravnikov so ga takoj prepeljali v bolnico. Njegovo zdravje jeizven nevarnosti Temperatura pada že par dni.

Inženirjem in arhitektom. Načelstvo mesta Zagreba potrebuje za izvršitev nujnih tehničnih del več inženirjev in arhitektov. Gospodje inženerji in arhitekti, ki reflektirajo na konvencijonalno nameščenje, se pozivljejo, da takoj vpošljejo ponudbe s pogoji, pod katerimi bi bili pripravljeni prevzeti mesto.

Delna tiskarska stavka v Zagrebu. V tiskarni hrvatskega tiskovnega zavoda je stopilo v stavko vse tehnično osobje, ki zahteva, da se odpusti tehnični ravnatelj zavoda, ker šikanira delavstvo. Vsled stavke niso izšli listi »Obzor«, »Hrvat« in »Domovina«, ki se tiskajo v tej tiskarni.

Belgrad brez kruha. V Belgradu vlada veliko pomanjkanje kruha, ker so mnogi peki zaprli svoje delavnice. Vzrok je ta, da so trgovci v stralu, da ne bi komunisti prevzeli mestne uprave, opustili nabavo moke, ker se boje rekvizicij.

Kongres zdravnikov. Dne 6. t. m. dopoldne je bilo v veliki saborski dvorani zasedanje druge skupščine jugoslovenskih zdravnikov, katerega se je udeležilo do 400 zdravnikov iz vseh krajev Jugoslavije. Razpravljali so o stanovskih in splošnih medicinskih vprašanjih. Kongres je otvoril predsednik dr. Jovanović. Kongresa se je udeležil poleg vladnih poverjenikov, mestnega načelnika, dekana medicinske fakultete in zastopnikov raznih kulturnih in strokovnih udruženj tudi ban dr. Laginja. Po predsednikovem pozdravnem nagovoru so govorili predsedniki zdravniških društev iz Zagreba, Ljubljane in Beograda. Dekan medicinske fakultete je pozval navzočne, naj pregledajo uredbe medicinske fakultete. Nato so udeleženci odobrili poslovni red kongresa in pričelo se je razpravljanje o stanovskih in strokovnih vprašanjih. Za predsednika je bil izvoljen hrvatski zdravnik dr. Jovanović Batut. Upravni odbor je vložil protest proti § 15 volilnega zakona, s katerim se zdravnikom odreka pasivna volilna pravica.

Kongres poljedelskih zadrug. V Palanki bo 19. t. m. kongres poljedelskih zadrug iz Srbije.

Trgovska akademija v Mitrovici. »Službeni list« javlja naredbo poverjeništva za prosveto, s katero se ustanavlja trgovska akademija v Mitrovici.

Za ameriškega stalnega konzula v Zagrebu je imenovan Alfred B. Thempsen. Kraljeva deželna vlada mu je že izdala exequatur.

Kipar Dolinar odpotoval v Ameriko. V soboto je zapustil Ljubljano obče priznani in priljubljeni kipar, umetnik Lojze Dolinar. Odpotoval je preko Trsta v Ameriko, da izpopolni svoje svetovno obzorje. V Zedinjenih državah namerava ostati več let.

Ponarejeni 100 dinarski bankovci. Opozarjamo občinstvo, da krožijo po Sloveniji razen ponarejenih 20 dinarskih bankovcev tudi 100 dinarski bankovci. Pozivljamo vsled tega finančno delegacijo, da poda javnosti znake falsifikatov.

Utopljenec v Ljubljanici. Posestnik Jakob Seškar iz Podpeči je že 6. t. m. opozoril ljubljansko policijo, da plava po Ljubljanici neki možki utopljenec, katerega je on dne 5 t. m. opazil na sredi vode pri vasi Lipa. Seškar je vozil z Vrhnike po čolnu opeko. Pri omenjeni vasi v bližini Storža pa je zapazil utopljenca. Iz vode ga ni optegnil. Gotovo je utopljenčevo truplo plavalo dalje proti Ljubljani. Eventualni podatki naj se javijo ljubljanski policiji.

Sprememba imena. Deželna vlada je dovolila bratoma gg. Vladimirju in Stanku Bergantu v Ljubljani, Kolizejska ulica, da se pišeta »Kmet«, kakor njiju očim.

Cene obuval v Sarajevu. Policijsko ravnateljstvo Sarajeva je določilo naslednje maksimalne cene. Za izdelana obuvala: Par moških obuval iz boksa K 750, iz ševroja K 800, par ženskih iz boksa 20 cm visokih 750 K, iz ševroja 800 K: moških poločevljev iz boksa ali ševroja K 700, ženski K 650. Čevlji iz teletine veljajo K 500—551. Cene so tako visoke, da jih noben delavec, ki ima številno družino, ne zmore.

Po svetu.

— **Zveza kovinarjev na Češkoslovaškem** je izdala poročilo za leto 1919. Ustanovljena l. 1892 je imela 31. dec. 1918 leta 48.130 članov, 31. dec. 1919 pa 123.602 člana in 30. junija 1920 — 150.000 članov. Dohodki so znašali l. 1918 — 1,050.172.66 čk., izdatki — 636.742.77 čk., v l. 1919 pa doh. 4,258.525.51 čk, izdatki 2,129.602.85 čk. Gotovina je znašala leta 1918 693.060.75 čk. l. 1919 pa — 2,821.983.41 čk.; nasprotno imetje v letu 1918 1,076.063.23 čk., v l. 1919 pa 3,159.693.72 čk. — Organizacija je razredna in bojna. Nešteto mezdnih bojev je že bojevala in izbojevala. Zadnji njen uspeh je zagotovitev dopustov za delavstvo, ti so določeni s kolektivno pogodbo na 4, 6 do 10 tednov.

— **Vojni bogataši.** Sofijski »Mir« je poročal, da so bolgarske policijske oblasti po odredbi ministra notranjih del stavile pod nadzorstvo vse one, ki so obtoženi špekulantstva, krivde na vojni in bogataši, ki so si na nepošten način napravili bogatstvo. Ti koraki so napravljeni po celi Bolgariji. Dne 12. m. m. je bila izdana naredba, po kateri je bilo aretiranih več uglednih trgovcev in par bivših narodnih poslancev.

Vse Armence, ki so kot ruski ujetniki v Češkoslovaški, odpošlje država na svoje stroške dne 5. t. m. s posebnim vlakom v domovino. Kdor zamudi, bo moral iti sam.

— **Mladim študentom ni treba oženiti se!** Hišni posestnik na Dunaju je odpovedal svoji stranki stanovanje, češ, da ga potrebuje za svojo 18 letno hčer, ki se v kratkem poroči z dijakom medicincem. Sodišče pa, h kateremu se je bila stranka zatekla, je dobremu možaku odgovorilo, da odpoved ne velja, ker tako mlademu dekletu in študentu z nedokončanimi študijami je le v prid, če se ne poročita, posebno pa, če nimata stanovanja in bi ga morala drugemu vzeti. Višje deželno sodišče je to sodbo potrdilo.

— **571 Svobod.** Dunajski trgovec Karel Svoboda je tožil neko ženo radi žaljenja časti, ker ga je imenovana v telefoničnem razgovoru z drugo osebo nazvala »bolharja«. Kakor znano, se javna žaljenja po postavi kaznujejo, zato pa je trgovec označil omenjeno razžaljenje kot javno, ker je mogoče, da poslušajo telefonski razgovor tudi taki, ki jim ni namenjen in je zato zahteval, da obtoženko primerno kaznujejo. Toda nje zagovornik je sodniji dokazal, da biva na Dunaju 571 ljudi, ki nosijo priimek Svoboda in da je tedaj izključeno, da bi kak nepozvan telefonski poslušalec vedel, kateri med tolikimi je pravi — nakar je sodnija klijentinjo zvitega advokata oprostila, češ, da žalitev iz njegovega razloga res ni javna a ona »druga-oseba« kot ena sama še ne tvori cele javnosti. — **Ta dogodbica izgleda amerikanska, pa je pristno dunajska!**

Budimpeštansko divizijsko sodišče je dovršilo dokazno postopanje v Tiszovem procesu. Sledili bodo le še zagovori, potem bo razglašena obsodba. Pravosodni minister Temesanyi je dejal sotrudniku lista »Az Est« da bo divizijsko sodišče sodilo le obtoženega nadporočnika Hüttnerja. Glede drugih obtožencev se bo odločitev odgodila, dokler se ne razjasni vprašanje, ali spadajo obtoženci pred vojaško ali civilno sodišče. O tem se bo odločilo v kratkem.

— **Žena — šolski svetnik.** V provinciji Brandenburgu (Prusija) je bila imenovana gospa dr. Hildegarda Wegscheider-Ziegler-jeva za višjega šolskega svetnika za celo provinco.

Potres na Francoskem. Nizza, 7. Danes ob šestih 30 minut so ob vsej francoski rivieri občutili potres. sunek. Potres je moral biti v bližini. Ob ligurski obali so potres čutili močneje.

Ponesrečeno italijansko letalo. Iz Italije prihajajoče letalo z italijanskim pilotom in finskim častnikom je 6. t. m. na potu proti Finskemu blitu brega Curiškega jezera padlo v vodo. Letalca sta bila menda primorana spustiti se k tlom in sta se ob tem ponesrečila. Oba sta mrtva. Truplo italijanskega letalca so že našli.

— **Lokomotiva na olje.** Na progi Auston-Birmingham na Angleškem so uvedli brzovlak, katerega kurijo s kurilnim oljem. Poskus se je imenitno obnesel, zato uvedejo novo metodo povsod na drugih progah. Stroj porabi na milijo 70 funtov novega kuriva, ki bo obvaroval železniški promet vsakih slučajnosti, kot so n. pr. — stavke premogovnih rudarjev. Tako namreč pišejo kapitalistični listi, ki se take stavke že danes boje!

— **Kulturno delo v sovjetski Rusiji.** Komisarijat za javen poduk je sklenil, da zasigura republiki Aserbeidžan na vzgojnem polju potrebno pomoč in organizira v tej deželi višji poduk. — Zvezdoslovec Kovrajski je v noči od 23. na 24. avgusta odkril v Petrogradu novo zvezdo II. vrste. Dne 30. avgusta se je sešel peti vseruski kongres bakterijologov in epidemijologov. Udeležilo se ga je 300 delegatov iz cele Rusije. Ljudski komisar Siemach, ki je bil izvoljen za častnega predsednika kongresa, je označil kot nalogo kongresa, da se najdejo čim vplivnejša sredstva za pobijanje bolezni in za varstvo ljudskega zdravja.

— **Proletkult.** Na drugem kongresu komunistične Internacijonale so ustanovili mednaroden urad za negovanje proletarske kulture (Proletkult). Zastopane so dežele: Anglija, Francija, Nemčija, Avstrija, Italija, Belgija, Švica, Unija, Ruska in Norveška. Izvrševalni odbor sestoji iz 7 članov: predsednik je Lunačarskij, Mac Lean (Angleška) Lafovre (Francija), Herzog (Nemčija), Bombacci (Italija), Humbert Droz (Švica). Naloge urada so razširjati znanje načel proletarske kulture. Sprejet je bil tekst oklica na svetovni proletarijat.

Gospodarstvo.

— **Naši vinogradi.** »Beogradski Dnevnik« poroča: Po najnovejših statističnih podatkih znaša površina vinogradov v Jugoslaviji okoli 250.000 hektarjev. Od tega števila odpade na Dalmacijo 80.000, Srbijo 56.000, Vojvodino 45.000, Hrvatsko in Slavonijo 40.000, Slovenijo 31.000 in Bosno in Hercegovino 6000 hektarjev. V vseh teh pokrajinah se pridela letno okoli pet milijonov hektolitrov vina, od česar odpade polovica na domače potrebo, polovica pa na izvoz.

— **Uvoz soli** v Srbijo in Črno goro je prepovedan. Prepoved se je izdala zaradi tega, ker se v skladišču monopolske uprave nahajajo velike količine soli, ki bodo zadostovale deset mesecev.

— **Nakup poljedelskih strojev.** Komisija, ki jo je poslalo poljedelsko ministrstvo v Avstrjo, da dobavi poljedelske stroje, se je vrnila v Beograd. Med drugim je kupila tudi 600 plugov in raznega poljedelskega orodja, ki se bo po polovični ceni razdelilo med kmete.

— **Novo ležišče premoga** so našli v vasi Crljenine okraj kolubarski v Srbiji. Premog je boljše kvalitete. Izkopavati pričnó takoj ker je premoga velike množine.

— **Madžarski denar.** V madžarskem finančnem ministrstvu sklepajo o izmenjavi bankovcev avstro-ogrske banke z novimi bankovci, ki jih je madžarska vlada dala natiskati v Švici. Izmenjava se bo izvršila al pari. Izvršila bi se bila že prej, da ni bilo bojkota delavskih strokovnih organizacij, vsled katerega je bil onemogočen dovoz novih bankovcev iz Švice v Budimpešto.

Otvoritev paketnega prometa med kraljevino SHS in republiko Avstrijo. Počenši s 1. septembrom t. l. se otvori zaenkrat samo z Avstrijo poštno-paketna služba. Dokler bo trajala zabrana za izvoz, bodo mogli izvozniki (stranke) pakete z domačim blagom in iz svobodnega prometa našega kraljestva po pošti pošiljati v inozemstvo zasedaj samo v Avstrijo in sicer v zmislu opombe k členu 21. novega carinskopoštnega privilnika šele potem, ko bodo prej sami izvršili izvozno odpravo (ekspedicijo), pri katerikoli carinarnici kraljestva. Carinarnice izroče izvozniku (stranki), ko so izvršile tako odpravo po veljavnih predpisih (na podlagi izkaznice izvoznega odobrenja in dovoljenja od centrale v trgov. z inozemstvom) zacarinjeno pošiljko z dvojnikom (duplikatom) izvozne napovedi, da je predal sam pošti v odpravo v inozemstvo. Zacarinjene pošiljke carinarnica s svincem zapečati, da se ne izmakne vsebina, na dvojnik napovedi pa zapiše pripombo: »Slobodno za izvoz« in le če dobi pošta od izvoznika take listine o prostem izvozu in če je paket od carinarnice s svincem zapečaten, ga sme sprejeti v odpravo v inozemstvo. Ko se je poštni urad prepričal, da se nanaša predložena napoved s pripombo carinarnice »Slobodno za izvoz« na predane pakete, jo vrne pošiljatelju v shranitev, ker mora on, ako pride pošiljka iz inozemstva nazaj, na podlagi napovedi zahtevati od carinarnice povračilo plačanih carinskih pristojbin. Označba vrednosti na paketih v prometu z Avstrijo je dovoljena samo do 500 (petsto) švicarskih frankov, po razmerju švicarskega franka proti dinarju 1 : 4, 500 švicarskih frankov je 2000 dinarjev ali 8000 kron. V prometu z Avstrijo so dovoljeni paketi do 20 kg (colis de messagerie). Povzetje ni dovoljeno, dokler se ne prične mednarodni nakaznički promet. Tudi se za zdaj ne sprejmejo paketi, ki se odpravljajo s carinskim frankovnim listom. Naslov mora biti pisan v latinici in je predpisana za vsak paket ena poštna spremnica (za inozemstvo), ter po dve carinski napovedi. Otvoritev paketnega prometa z ostalim inozemstvom se bode pravočasno objavila.

= Razvoj italijanskega rudarstva. L. 1914. je bilo v Italiji 1062 rudokopov. ki so producirali rude za 95 in pol milijona lir. Dobilo se je 781.358 ton premoga. 2,371.750 ton žvepla in 706.246 ton železne rude. Do l. 1918 se je število delavstva pomnožilo na 60.000. Produkcija se je pomnožila pri premogu do 7,171.397 ton. Vrednost produciranega premoga je znašala 121 milijonov in 601 tisoč 706 lir. Dobivanje petroleja je naraslo od 6572 ton v l. 1914 na 7 tisoč 35 ton v l. 1916. In dočim se l. 1913. ni pridobival mangan, se je do l. 1918 pridobivala polagoma že toliko, da je tega leta produkcija mangana znašala 52.000 ton.

— **Zaloge živil v Rusiji.** Iz Moskve se poroča: Dovoz živil iz Sibirije se z vsakim mesecem dviga. V maju se je izvozilo iz Sibirije 800.000 pudov žita, v juliju 1,300.000 pudov in v prvih desetih dnevih julija pa 4,000.000 pudov. Polovica te množine se je izvozila iz gubernije Omsk. Ozemlje Čeljabinsk pošlje skoro polovico množine Omskega. V poletnih mesecih je bila Sibirija glavna žitnica evropske Rusije.

— **Kitajski premog vozijo v Evropo.** Dovoz njega na skandinavski polotok je znašal lansko leto 13 milijonov ton, letos ga naroča tudi Francija. Tona premoga stane 50 sh (šilingov), dovoz pa od 150 do 180 sh.

Organizacijski vestnik.

Iz stranke.

Rediteljski zbor Ljubljana. Sestanek se bo vršil v petek 10. t. m. ob 20. uri v mali dvorani „Mestnega doma. Pridite točno!

Vestnik Svobode.

Oborova seja nogometnega odseka „Svobode“ se bo vršila danes v četrtek ob 17. uri v društvenih lokalih. Točna in polnoštevilna udeležba vsled za klub zelo važnih zadev dolžnost. Pridite torej vsi!

Društvene vesti.

Čevljarska zadruga za Ljubljano in okolico naznanja, da se bo vršil v nedeljo, dne 12. t. m. točno ob 9. uri dopoldne v restavraciji Narodnega doma letni občni zbor za leto 1919 z važnim dnevnim redom in se prosi gg. člane, da se tega zborovanja obilno udeleže. — Odbor. k

»Slov. dijaška zadruga v Pragi« poroča: Na anketi deželne vlade in podpornih fondov so odločili, da se onim dijakom, katerim je študij v domovini omogočen, zlasti pa začetnikom, ne bodo delile podpore za inozemstvo. Vsled tega tudi »Sl. dij. zadruga v Pragi« ne bo mogla navedenih podpirati.

Vrhniške novice.

Cenjeni s. urednik! Dovolite, da Vam tudi iz našega kapitalističnega vilajeta nekaj poročamo.

V našem »kontrabantarskem« okraju ni vse tako rožnato, kakor si Vi Ljubljančani mislite. Najnovejše, kar Vam moram poročati, je to, da smo se sedaj lotili tihotapstva z rižem, to pa iz treh vzrokov: Prvič, ker imamo grižo in g. dr. Šerbec nam priporoča, da je riž dobro sredstvo za to bolezen. Zaraditega tihotapimo iz »Logatike«, to je prejšnji naš Logatec!, drugič tobaka ne kontrabantimo več, ker ste ga nam v Belgradu tako podražili, da je še nekaj odstotkov dražji, kakor žefran; zaraditega s tobakom pri nas sedaj tihotapci štrajkamo. Samo časih še nesemo kak »pakelček« čez mejo, to pa le za svoje prijatelje Logačane; tretjič se nam ta »antvrh«, tihotapstvo, še vseeno zdi bolj siguren, kakor če bi šli k »Impexu« v tovarno delat, ker tam se tudi vsak teden kdo, če ne že ubije, pa vsaj tako pohabi, da ostane »kripel« svoje življenje. Ravno včeraj je padel zopet delavec z odra in obležal napol mrtev. Ne smete misliti, da je bil — prvi! — Potem pa tisti zaslužek pri »Impexu« je tak, da je za življenje premajhen, za smrt pa prevelik in kar nas najbolj boli je to, da je tovarna za konzerve (»Impex«) nastavila same nemške priganjače. No, pa če je že Nemec, naj bo, vsaj so med Nemci tudi pošteni ljudje! Ali to so druge vrste Nemci; tiste vrste, ki jih je avstrijska republika zapodila, ker jih dobro pozna, kakšni so bili, ko so še nosili obleko nadporočnika.

Kar pa Vam Ljubljančanom zamerimo, je to, da, če se pri nas kaj izrednega zgodi, kar zamolčite. Na primer: oni teden se je naš vrhniški brzovlak pripeljal iz Ljubljane in je zavozil na napačni tir ter razbil lokomotivo, ki jih imamo v Jugoslaviji tako malo; tudi dva voza z ljudmi sta skočila s tira. Edino strojevodji gre zahvala za pazljivost, da se ni pripetila večja nesreča. Sploh smo pa radovedni, kakšne »instrukcione« imate sedaj pri železnici?

Pri nas na vrhniškem kolodvoru delajo službo tako-le: Postajenačelnik Alfred Petek je uradnik in opravlja službo v Ljubljani, njegova žena pa nadomešča postajenačelnika na Vrhniki; seveda je zato tudi plačana. Vi pa ste že večkrat v Vašem »Napreju« pisali in protestirali, da je minister Korošec 2600 železničarjev vrgel na cesto; tedaj bi se kdo našel med njimi, ki železniško službo pozna, da bi ga k nam poslali, potem bi potniki vsaj brez skrbi v voz stopili in pa, da ne bi bil pristranski kakor g. Petek ali njegova žena, ki vidita človeka le v vrhniških magnatih.

Tudi o vrhniški dobrosrčnosti bi Vam nekaj povedal. Pri nas na Drenovem griču sta pogorela dva bajtarja; zgorelo jima je vse, denar, obleka in drugo imetje. Umevno je, da sta se obrnila na dobra srca, ki pa niso pod vsako streho doma. Znani rodoljub, lekarnar in bogatin, jima je dal celi dve kroni, češ, tu, dosti imata. Komentarja k temu ni treba! Samo to bi pripomnil, da so se zdravila za 2000 % podražila in to v kratkem času. Konečno bi še vprašali, če pri Vas v Ljubljani na deželni vladi res posluje stanovanjski oddelek in če ta oddelek tudi za berače velja? »Impex«, oziroma ravnatelj, je namreč vrgel iz stanovanja ubogo vdovo, ter oddal stanovanje Nemcu, ki ga je iz Avstrije importiral »kontrabant«, kajti če bi ga avstrijski socijalisti zalotili, bi ga drago zacarinili.

Toliko za danes, prihodnjič pa še kaj! —

»Kontrabantar«.

Šport.

Nogometna tekma »Innsbrucker S. V.« : Ilirija v torek se je končala z 0 : 4 (0 : 3) za Ilirijo. Ilirija izpopolnjena s trenerjem Čehom kot centerhalfom je igrala prav lepo i v kombinaciji i v ostali igri, dočim so bili Inomoščani brez kombinacije; skoro celo igro so se branili. Sicer je bila igra le malo napeta. Precej so igrali z roko in to je sodnik g. Černovic upravičeno grajal. Lahko bi skoro govorili tudi o surovosti igre. Goale napravil desna zveza Oman vse štiri. Koti 4 : 3 za Ilirijo. Publike dovolj. Jus.

Sredina tekma Innsbrucker S. V. : Ilirija 5 : 1 (3 : 0). Inomoščani so igrali zlasti v drugi polovici veliko bolje ko v torek. Sicer pa je bila igra v vseh točkah slična s torkovo; le surovost je bila skoro večja. Koti 2 : 6 Iliriji v korist. Sodnik g. Černovic danes zelo čuden. Četrti goal Inomoščanov bi ne smel veljati. Publike veliko. Jus.

Pri poletnih nogometnih tekmah dalmatinskih nogometnih klubov je dosegel prvo mesto S. K. Hajduk; ostali klubi se pa vrste Jug. Uskok, Borac, Split.

V AMERIKI ZAPLENJENA PREMOŽENJA.

Alien property custodian, ki upravlja v Združenih državah zaplenjeno premoženje pripadnikov neprijateljskih držav, bo pod gotovimi pogoji vračal zaplenjena imetja.

Na zakonski podlagi § 252., sprejetega po 66. kongresu z dne 5. junija 1920, imajo pravico na povračilo imetja ali denarja, katerega jim je zaplenil Alien Property Custodian, nastopne osebe:

Pripadniki bivših neprijateljskih držav, ki so sedaj državljani nevtralnih odnosno zavezniških dežel, kakor Češkoslovaške, Jugoslavije, Poljske, Romunske, Francije, Belgije in Danske, ali svobodnih mest, kakor Gdansko.

Nemški in avstroogrski podaniki, ki so bili internirani in sedaj bivajo v Zedinjenih državah.

Žene, ki so bile državljanke Zedinjenih držav ali zavezniških oziroma nevtralnih dežel, a ki so se poročile s podaniki Nemčije ali Avstroogrske pred 6. aprilom 1917.

Diplomatski ali konzularni uradniki (in njihove obitelji) neprijateljskih držav.

Pripadniki sovražnih držav, ki so se pri neprijateljih zadolžili pred 6. oktobrom, morejo biti s privoljenjem neprijatelja izplačani po Alien Property Custodian.

Jugoslovenski odsek Ameriškega Rdečega križa objavi v kratkem navodila, kako je postopati pri takih terjatvah.

ZA PREHRANO SLOVENIJE.

S sklepom začas. fin. odbora ministrov od 10. avgusta t. l. št. 14.401/IV. št. 8448, objavljenim v 76 št. »Službenih Novin«, se prepoveduje izvoz pšenice. Na svoji seji dne 2. t. m. je začasni finančni odbor ministrov na predlog finančnega ministra sklenil, da se izjemoma dovoli izvoz 15.000 vagonov pšenice in da sme to količino pšenice vsakdo svobodno kupovati in izvažati v inozemstvo, ki zavaruje valuto in plača izvozno carino. Ob izvozu bo moral vsak izvoznik predložiti carinarnicam razen dokaza o zavarovanju valute tudi uverjenje ministrstva za prehrano in obnovo zemlje, da je ministrstvu in natura oddal davščino, predpisano po členu 189 predloga o fin. zakonu za 1920/21, ki se glasi: Minister za prehrano in obnovo zemlje se pooblašča, da smo od izvoznikov ljudskega in živinskega živeža in drugih poljskih pridelkov brezplačno zadržati 5 do 10 % izvoznega blaga za obnovo in prehrano v prvi vrsti pasivnim krajem. Razen teh uverjenj in zavarovanja valute ter navedene davščine se ne zahtevajo nobena druga izvozna dovoljenja pri izvozu tega kontingenta pšenice. To se daje na znanje vsem interesentom s pripombo, da se je zaprosilo prometno ministrstvo, naj naroči vsem prometnim ustanovam, da se pšenica, namenjena za izvoz, ne sme sprejeti v izvažanje brez uverjenja in zavarovanja valute ter davščine in nature. Od direkcije carin dne 5. septembra 1920, št. 56.567.

POPIS IN ŽIGOSANJE ŽIVINE IN VOZIL.

Oddelek za narodno brambo deželne vlade za Slovenijo objavlja: Glede popisa in žigosanja živine, ki ga je odredila vojaška oblast na podlagi § 72 zakona o ustroju vojske,

prihaja deželni vladi nebroj predstavk in pritožb, ki po veliki večini temelijio samo na napačnem umevanju in tolmačenju tega popisa. — Že z razglasom deželne vlade, oddelek za narodno brambo, z dne 6. junija 1920. št. 927, Uradni list št. 75, je bilo pojasnjeno, da je ta popis potreben samo **v svrho vojaške razvidnosti**, da vojaška oblastva dobe pregled o živini in vozilih, ki bi se v slučaju mobilizacije mogla uporabiti v vojaške namene, da pa se pri tem popisu **nikomur ne odvzame ničesar**. Ta popis je isto, kakor nekdanja vsakoletna vojaška klasifikacija konj. — Da se bo delo komisije vršilo hitro in točno in da zlasti ljudem ne bo treba predolgo čakati, imajo predsedniki popisovalnih komisij nalog, da sporazumno z okrajnimi glavarji dogovore in določijo v naprej primeren potovalni načrt, pri katerem se bodo vpoštevali omenjeni momenti. Brez dvoma bodo torej oblastva preskrbela, da se ta popis, ki se vrši letos prvič, ljudstvu v vsakem oziru olajša in upoštevajo pri tem vse neprilike, katerim bi utegnil biti izpostavljen eden ali drugi.

To in ono.

* **Resnična radodarnost.** Pri New Yorku je jetnišnica, Sing-Sing se ji pravi, in revež je tisti, ki pride vanjo. V jetnišnici je takozvana smrtna hiša in tisti, ki so v nji, ponavadi ne tlačijo dolgo trdega tlaka. Obsojeni so na smrt na električnem stolcu. Pri teh obsojencih je pa vkoreninjena čudna navada. Vsakemu je dovoljeno vsak dan izprehajati se deset ali petnajst minut po dvorišču. V smrtno hišo pride povelje: Ta in ta bo moral tega in tega dne umreti. V dokaz prijateljstva in solidarnosti ostanejo vsi ostali ves dan v svojih celicah in podarijo nesrečnežu vsak po petnajst minut svojega prostega časa. Če jih je deset zaprtih, je obsojenec, ki ima najprej umreti, lahko vsak dan stopetdeset minut na prostem zraku. To je velika žrtev ostalih. Dajo mu vse, kar imajo. Malo solnčnega sijaja in malo sinjega neba, to sta dve stvari, ki sta še ostali tem nesrečnežem. Tudi v tem prostem svetu imajo ljudje sijaj. Nekateri več in nekateri manj. Imajo sijaj udobnosti, sijaj ljubezni, sijaj zadovoljstva. Veliko jih je pa, ki niso toliko srečni. Zaprti so v teminah revščine, bolezni in pomanjkanja. Krasno bi bilo, če bi vsi sledili vzgledu mož v smrtni hiši Sing-Singa ter dali nekoliko svojega materijalnega sijaja onim, ki ga nimajo. Onemu, ki je brez dela, dajmo sijaj pomoči, utrujenemu potniku na cesti dajmo sijaj prisrčnega sprejema. Onim, ki so v temi obupa, dajmo sijaj prijazne in bodrilne besede. Samo petnajst minut na dan naj bi posvetili tem stvarem, pa bi bil svet drugačen. Boljši svet bi bil. In jetnišnice in kaznilnice bi se polagoma praznile.

* **Spoznavanje bolezni po rokopisu.** V pariških krogih se mnogo govori o nedavno izišli knjigi zdravnika dr. Duparchy-Jeanneza. Dr. Duparchy trdi, da more sigurno spoznati vsako bolezen po rokopisu pacijenta. V predgovoru svoje knjige pravi, da je na tisoče bolnikov preiskoval z grafološkega stališča, ter da se v diagnozi ni nikdar prevaral. Pravi, da mi povsem zadostujeta dve vrstici rokopisa, da spozna bolezen in nje kakovost. Želodčna bolezen ali težkoče pri prebavi hrane se v rokopisu bolnika izraža tako, da vrste pisanih besed padajo. Pisava pa, ki se dviga, znači, da je pisec bolan na jetrih. Doslej so grafologi trdili, da so ljudje, ki pišejo navzgor dobri humoristi. Sedaj se bo moral pač vsak humorist bati, da je bolan na jetrih. Ljudje, ki pišejo ravno, pa so vedno v strahu, da so bolni ali na jetrih, ali pa na želodcu . . . Tisti, ki se podpisujejo na levi strani pisma, se baje bavijo z mislijo na samomor, in oni, ki svoj podpis obkrožijo okoli in okoli s črko, so pa baje veliki strahopetci . . .

Vpošljite zaostalo naročnino za „NAPREJ“, da se Vam njega pošiljanje ne ustavi.

Izdajatelj: Ivan Milnar.
Odgovorni urednik: Iak. Vehovec.

Ljudska tiskarna Maribor

d. d. v Ljubljani

naznanja, da je kar najmoderneje opremljena in da izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izvršuje:

knjige, brošure, računske zaključke, cenike, lepake, letake, vabila, trgovske račune, razpredelnice, pisma in zavitke, osmrtnice, posetnice itd. v eni ali več barvah od najfinejše do najpreprostejše vrste.

Vse lično in po zmernih cenah.

Konsumna društva, zavodi, organizacije, razna društva, trgovci in obrtniki! Priporočamo Vam, da se trdno oklenete te najbolj zmožne tiskarne v Mariboru.

92

Najceneje! Zelo uspešno! Najceneje!

Inserirajte v „NAPREJU“.

Najnižji tarifi! Največji popusti!

2.000 K nagrade dobi, kdor mi preskrbi sobo primerno za čevljarsko delavnico. Ponudbe pod „Lepa nagrada“ na upr. lista.

Meblovano soho, če mogoče s prostim uhodom in električno razsvetljavo, išče urednik „Napreja“. Cenj. ponudbe na uredništvo tega lista.

Gostilna Debevec

Breg t. 20

se priporoča cenj. občinstvu.

Izborna pristna vina ter dobra kuhinja po zmernih cenah.

Abonnement na hrano zelo nizek!

Oblastveno koncesijonirani informačni zavod

Drag. Beseljak

v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 5 dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonementu ter posamezno cene zmerne.

Po zelo **znižani ceni nova**

Dvokolesa,

plašči, zračnice, **šivalni stroji** in vsakovrstni deli, karbitne svetlike, gorilci itd. Sprejmejo se v popravilo dvokolesa in razni stroji.

F. BATJEL, LJUBLJANA, Stari trg št. 28.

Zmožen strojni ključavničar

soliden se išče za takojšen nastop v večjo tovarno. Le popolnoma zanesljivi, vešči reflektanti naj predlože ponudbe z navedbo zahtevane mezde na upravništvo tega lista pod „Strojni ključavničar“.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, SELENBURGOVA UL. 1.

Interesna skupnost s hrvatsko eskomptno banko in srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije :: najkulantneje. ::

SPREJEMA: Vloge na knjižico in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

DAJE: kredite in predujme na blago, efekte itd.

KUPUJE in PRODAJA: devize, valute, efekte itd.

IZDAJA: akreditive na vsa tu in inozemska mesta.

ESKONTIRA: menice, terjatve, fakture

POSPEŠUJE: trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz.

Brzojavi: ESKOMPTNA. Int. telefon št. 146.

Tovarna JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Barva vsakovrstno blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Podružnice:

Maribor	Novomesto	Kočevje
Gosposka ul. 38	Glavni trg	št. 39.

Ustanovljeno 1903.

Štampilje

iz kavčuka in kovin

Katalog franko

Pečati
Šablone
Kliše ji za tisk
Vzvodne tiskalnice
Modeli za predtiskanje perila itd.

Novo! Datum-štampilje lastnega izdelka.

ANTON ČERNE
graveur
Ljubljana, Dvorni trg 1

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska cesta 15.

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena l. 1867. Vezenje pečuje brezplačno

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastonj in franko.

Kolesa iz prvih tovaren.

Dürkopp, Styria, Waffenrad.

Začasno znižane cene!

Skaboform se zopet dobiva!

Proti srbenju, svrabu, lišajem, nečistostim kože zahtevajte v najbližnji lekarni preizkušeno in zdravniško priporočeno

dr. Flescha orig. Skaboformovo mazilo.

Ne maže, ne pušča barve, brez duha. Po vteranju puder „Skabaform“. Dobiva se po vseh lekarnah. — Generalna zaloga za Ljubljano in okolico

Rihard Sušnik pri „Zlatem jelenu“ IV., Marijin trg.

Čevlji (cipele)

na debelo in na drobno po najnižji dnevni cene se dobe pri znani tvrdki

Aleksander Oblat,
Sv. Petra cesta št. 22,

ter se pošiljajo po povzetju po celi državi SHS.

MONSIEUR! MADAME!
Pour votre toilette prenez de:

GOSPOD! GOSPA!
Za Vašo toileto jemljite

Eau de cologne -Driay- kolinsko vodo

en litre et flacon de 120 g
Vente en gros pour SHS
v litrih in steklenicah po 120 g
Prodaja na debelo v SHS

Ljubljana **R. Driay,** Pred Skofijo 21 Ljubljana

JURJEVO

trpentinovo čistilo za čevlje
razpošilja tovarniška zaloga

M. TREBAR, Ljubljana,
Sv. Petra cesta št. 6. Telefon 539.

Nova partija

gonilnih jermenov

došla. Dobavlja:

DRAVA

lesna trgovska in industrijska delniška družba MARIBOR.

Miši, podgane, stenice in ščurki ter ves mrčes mora poginiti, če se vporabljajo moja preizkušeno najboljša in povsod hvaljena sredstva, kakor: za poljske miši 10 K, za podgane in miši 10 K, za ščurke 10 K, a posebno močna vrsta 20 K, posebna močna tinktura za stenice 10 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesom 6 in 12 K, tinktura proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 6 in 10 K, prašek za uši v obleki in perilu 6 in 10 K, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničev. rastlin) 10 K, prašek proti mravljam 10 K, mazilo proti garjam 10 K. — Pošilja po povzetju: Zavod za eksport **M. Jünker, Zagreb 40,** Petrinjska ulica 3.

Občno konsumno društvo v Zagorju ob Savi

(vpisana zadruga z omejenim poroštvom)

sprejema

hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4 %.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 1033 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež . . . . . K 41.647·42
Društveni sklad . . . . . K 30.939·43

Blagovni promet za leto 1919 je znašal K 2,329.207·94.

Član postane lahko vsak, kdor plača vstopnino K 2·50 in delež K 40·—.

Pisarna v Zagorju štev. 99.

— Delniška glavnica — K 50,000.000.
Glavnica z rezervami okroglo K 95,000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka

— Brzojavni naslov: Banka. — **v Ljubljani.** — Telefon štev. 261. —

Podružnice: V Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah ter bančna ekspozitura v Ptuju.

Rezervni fondi okroglo K 45,000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje — vsakovrstne kredite. —

Tisk „Učiteliske tiskarne“ v Ljubljani.